

(Apollo)

Pannon-Palatinus Tudomány

Történelem

Musée de l'Armée

Párizsi Hadimúzeum

(első közlés:1991/2 Venatus)

Szacsky Mihály

Az Invalidusok palotája Párizs egyik legnevezetesebb épülete, a versailles-i palota után az ország legnagyobb épületegyüttese. Az épületet a hozzá tartozó templommal a Napkirály építtette a veterán katonák ápolására. A palota idők során megkopott fényét Napóleon adta vissza. Újraaranyozta a kupolát, és Franciaország nagyjainak temetkezési helyévé tette. Maga Napóleon is e falak között nyugszik.

(Apollo)

Pannon-Palatinus Tudomány

A palota falai között kapott helyet a Hadtörténeti Múzeum. A tárlatot fegyverek, páncélok, világháborús emlékek képezik egészen a kőkortól kezdve.

Az európai turizmus egyik fellegrája Párizs, és a szegény utazó nem győzi kapkodni a fejét, mert az útikönyvek tucatszám írják elő a kötelező látnivalókat. Az egyik ilyen látványosság az Invalidusok Háza előtt álló kupolás épület. E zarándokhelyen Napóleoni földi maradványai nyugszanak, az emléktáblákon Vauban, a kiváló építészhadmérnök, Turenne és Foch marsall nevei olvashatók. A felső körfolyosóról letekintve láthatjuk Napoleon hatalmas márványszarkofágját és szobrát.

A nevezetesség megtekintése után a látogatók általában továbbállnak, és csak a mindenre elszánt turisták, no meg a katonai múlt után érdeklődők folytatják útjukat az Invalidusok Házába. A palota fogadja magába Európa egyik legnagyobb hadimúzeumát. A magyar látogató, mielőtt belép, gondolja meg, mit szeretne látni, mert néhány eseményt kivéve magyar vonatkozású anyag alig van. Igaz, ami minket érint, az mindent felülmúl, hiszen a Trianoni békeszerződés óta Franciaországot nem feledhetjük.

A palota északi főbejárata egy parkra és a Szajnára néz, a keleti és a nyugati szárnyakban láthatók a kiállítások. A látogatást általában a keleti szárnyban kezdik, így javasolja a kiállítóteremk számozása, de érthetetlen módon, ez alapján szemlélődésünk az 1600-as évekkal indul, majd a számozás szerint a 24. teremben találkozunk az antik anyaggal. Ha tehát valaki időrendben szeretné megtekinteni a gyűjteményt, komoly előkészületeket kell végeznie.

A kiállítási rendet nagymértékben befolyásolja az épület belső elrendezése és a terem kialakítása is.

(Apollo)

Pannon-Palatinus Tudomány

Az Invalidusok Házát nyilvános múzeumként csak 1905-ben nyitották meg, bár 1685-ben emelték d'Hurniérés marsall javaslata és tervei szerint. A hadiszertárnak készült épületet úgy alakították ki, hogy alkalmas legyen a tisztikar kiképzésére is. Az idő múlásával fokozatosan a tüzérség vette át az arzenált. Azokból a tüzérségi felszerelésekből, amelyeket az arzenálból nem szállítottak el, vagy visszaszállították, a 19. századelején már gyűjteményt rendeztek be.

Véglegesen 1889-ben döntöttek úgy, hogy múzeum céljaira hasznosítják az épületet, emléket állítva "a régi francia fegyverek bemutatásával". Hadimúzeumként 1895. október 31-től látogathatók az állandó és időszakos kiállítások.

A múzeum történetének felvázolása után induljunk a kiállítótermekbe. A bemutatott emlékek és anyagok időrendbeli leírása e cikk keretei között lehetetlenség, így a teljesség igénye nélkül mutassunk be néhány termet és az azokban található tárgyakat.

A múzeumban őrzik a számunkra becses „Mathias Corvinus halotti pavézét”, Mátyás király halotti pajzsát. A pajzsot nemrég, rövid ideig, a budapesti Hadtörténeti Múzeumban is láthattuk, majd ismét visszaszállították Párizsba.

(Apollo)

Pannon-Palatinus Tudomány

Esetleges visszaszolgáltatásról vagy másolat készítéséről jelenleg is tárgyalások folynak.

A nyugati épületszárnyban kapott helyet az 1978-ban megnyitott antik római fegyvergyűjtemény. Ritkán látható együtt ilyen mennyiségben az ókori légionáriusok fegyverzete és felszerelése. Ebben a szárnyban van még az európai lovagi hadművészet fegyverzeti anyaga is. A Francia teremben csak nemzeti anyag, míg a IV. Henrik teremben más európai fegyverek, köztük sok lovagi torna fegyver is található. A második teremsorban kapott helyet a XIII. Lajos korát bemutató önálló gyűjteményes kiállítás. Két kisebb teremben a keleti gyűjtemény szebb darabjait állították ki. Az emeleti termekben hirtelen több évszázadot ugrunk, itt az első és a második világháború tárgyi, képi és írott emlékei találhatóak.

(Apollo)

Pannon-Palatinus Tudomány

Az Európában harcoló csapatok összes egyenruháját és fegyvereit egész alakos figurák viselik.

A kézfegyverek mellett nem egy érdekességet is találunk, ilyen egy eredeti Goliath távirányítású minitank, amelyet a háború folyamán robbanóanyaggal töltöttek meg.

Kitűnő a Krupp-művekben készült 420 milli-méteres Kövér Berta modellje. Látványos része a kiállításnak a második világháború egyik fordulópontját, a partraszállást bemutató diaporáma. A látványt természetesen különleges hangeffektusok egészítik ki.

(Apollo)

Pannon-Palatinus

Tudomány

Az emeletről külön lépcső vezet a padlástérbe, egy időszak kiállításához, amely egyetlen témakört mutat be, amely nem más mint Vauban, a híres építész és hadmérnök munkásságát. Igazi csemege a Vauban által tervezett strasbourgi védőművet megjelenítő monumentális terepasztal.

A nyugati szárnyból a keleti szárnyba körfolyosókon mehetünk át, közben számtalan ágyúcsövet és ágyút látunk, amelyek valószínűleg még a tüzérszertárból maradtak.

A földszinti lépcsőfordulóban áll egy 1917-ben készült Renault FT típusú tank, 7 tonnás, 5 méter hosszú. A sebessége meglehetősen kicsi, csupán 8 km/óra volt, a hatótávolsága pedig 40 kilométer, ami 4 órás harci tevékenységre tette alkalmassá. Két lövésze egy 37 milliméteres ágyút és egy 8 milliméteres géppuskát kezelte.

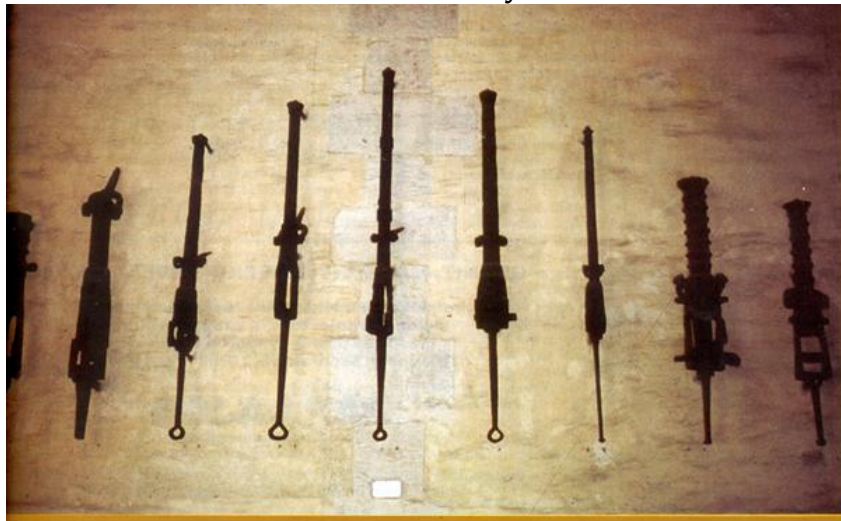

A folyosón falra szerelt csoportozatban kilenc, 15. századi, forgócsapra illeszthető ágyúcső teszi látványossá az udvari képet. Különlegességekre is találhatunk a nyitott kiállításon, az egyik egy fa ágyúcső, a másik pedig egy ostromágyú hatalmas kereke.

(Apollo)

Pannon-Palatinus Tudomány

A keleti szárnybeli Öreg Monarchia teremben 1618-1792-ben viselt egyenruhákat, fegyvereket láthatunk. Ebben a teremben is, mint másutt, életnagyságú bábukat öltöztettek be eredeti viseletekbe, felszerelésekbe. Az 1960-ban megnyitott kiállításon a gyalogosokat és lovasokat szabadon állították fel, de az 1978-as átrendezés már üvegvitrinbe zárta a páratlan gyűjteményt.

A párhuzamos teremben nem mindennapi katonai lobogó gyűjtemény díszlik.

A keleti szárnyemeletén az 1792-től használt katonai emlékek láthatók, és természetesen egyedülálló gyűjtemény állít emléket Napóleonnak. Személyes tárgyait, bútorait, ruháit eredeti környezetben mutatják be, és hadseregének minden alakulata méltó emléket kapott a kiállításon. Az ismert fegyvereket, egyenruhákat nem érdemes részletezni, egy páncélt azonban meg kell említeni.

(Apollo)

Pannon-Palatinus

Tudomány

Tulajdonosa Antoine Fauveau volt, aki igen szerencsétlen módon esett el Waterloonál. Páncélján, amely külön vitrinben áll, hatalmas lyuk éktelenkedik, amelyet egy ágyúgolyó ütött át.

Ugyan ebben a szárnyban kiállított fegyverek közül néhány érdekességet érdemes felsorolni. Az egyik a De l'Empereur Garde alakulathoz tartozott lovas bajonetszerű pallosa. A keresztvas és kosár nélküli hosszú pengét a karabély bajonetthez kialakított hornyába lehetett illeszteni, így lőfegyver és dzsida keveréke alakult ki.

Külön tárlókban kaptak helyet a Fusil gyártmányú fegyverek, gerendelyzárás és gyútús változatok is. A fegyverekhez tervezett bajonettek közül igen érdekes egy 1837-es modell, amely esőre húzható, de mellékeltek hozzá egy betolható fa markolatot, amellyel egy mozdulattal karddá lehetett alakítani.

A 19. századi termekben a szokásos fegyverek és tárgyak mellett nagyon érdekesek azok a meghívók és oklevelek 1838-ból, 1864-ből és 1865-ből, amelyek katonai sportversenyekre invitáltak. Olyan sporttörténetileg különleges mozzanatokat vehetünk észre rajtuk, mint például vívómozdulatok, pusztakezes küzdelmek és lovas karusszelek.

Ennyit hát a bevezetőben is jelzett és a teljesség igénye nélküli bemutatott hadimúzeum kiállítási anyagaiból. Aki teheti, töltsön el minél több időt a Párizsi Hadimúzeumban, mert tengernyi a látnivaló.